

Тетяна Гуштан

д.е.н., доцент,

завідувач кафедри менеджменту, підприємництва та торгівлі

Ужгородський торговельно-економічний інститут ДТЕУ

ІНВЕСТИЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ ЗАКАРПАТТЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Закарпаття, розташоване на західних рубежах України, традиційно є одним із найбільш привабливих регіонів для розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу. Унікальна природа, багатий культурний спадок, зручне географічне положення та близькість до Європейського Союзу створюють сприятливі умови для інвестицій у туристичну інфраструктуру. В умовах воєнного стану, коли більшість туристичних потоків зосереджуються на західному кордоні, цей регіон стає ще більш актуальним для розвитку інфраструктури гостинності. Закарпаття може стати важливим локомотивом економічного відновлення України, і саме залучення іноземних інвесторів у готельно-ресторанний бізнес є одним із ключових факторів для досягнення цієї мети [3, с. 57].

Починаючи з 2022 року, економічна ситуація в Україні зазнала суттєвих змін через військові дії, проте Закарпаття, завдяки своєму віддаленому розташуванню від зони активних бойових дій, залишилося однією з найбільш безпечних територій для інвестування. Саме це дає можливість залучати закордонних інвесторів, які шукають стабільні та безпечні регіони для розміщення своїх капіталовкладень. У свою чергу, інвестиції у готельно-ресторанний бізнес можуть стати основою для створення нових робочих місць, підвищення якості сервісу та розвитку регіону в цілому [4, с. 251].

Незважаючи на виклики, пов'язані з воєнним станом, Закарпаття має низку переваг, які приваблюють закордонних інвесторів. Перша з них – це географічне розташування регіону на кордоні з Європейським Союзом.

Закарпаття має зручні транспортні зв'язки з Угорщиною, Словаччиною, Румунією та Польщею, що забезпечує можливості для розвитку транскордонного туризму. Це особливо важливо для тих інвесторів, які зацікавлені у створенні об'єктів туристичної інфраструктури, здатних залучати гостей не тільки з України, але й із сусідніх європейських країн [5, с. 89].

Крім того, Закарпаття є регіоном з багатим культурним спадком, що також сприяє розвитку туристичних маршрутів. Традиції виноробства, гірськолижні курорти, унікальна архітектура та численні історичні пам'ятки створюють сприятливі умови для розвитку різних видів туризму. Усі ці фактори, разом із природною красою регіону, є важливими для залучення туристів та забезпечення попиту на послуги готельно-ресторанного бізнесу [4, с. 252].

Ще однією важливою перевагою є безпека, яку надає регіон. Хоча війна триває на сході та півдні України, Закарпаття залишається відносно спокійним регіоном, що створює сприятливі умови для розвитку бізнесу. Цей фактор є важливим для інвесторів, які шукають безпечні місця для реалізації своїх проєктів. Закордонні інвестори, особливо з Європи, можуть бути зацікавлені у розміщенні своїх капіталовкладень саме в тих регіонах, які не піддаються безпосередньому впливу військових дій, що робить Закарпаття ідеальним вибором [3, с. 57-58].

До початку 2025 року готельно-ресторанний бізнес в Закарпатті активно розвивався завдяки стабільному попиту з боку внутрішніх туристів та іноземних гостей. Проте, після початку воєнного стану, деякі заклади зменшили кількість обслуговуваних туристів через зниження попиту та обмеження на міжнародні подорожі. Водночас це створило сприятливі умови для внутрішнього туризму, зокрема для розвитку тих напрямків, які раніше залишалися на другому плані.

Для розвитку готельно-ресторанного бізнесу Закарпаття є кілька перспективних напрямків. Перш за все, це будівництво нових готелів, які можуть задовольнити зростаючий попит на комфортне проживання як для внутрішніх, так і для іноземних туристів. Готелі середньої категорії (3-4 зірки)

та приватні садиби можуть стати важливою частиною туристичної інфраструктури регіону. [1, с. 77].

Другим важливим напрямком є реконструкція старих готелів і приватних садиб. Такий підхід дозволить значно знизити витрати на будівництво нових об'єктів і одночасно зберегти автентичний вигляд архітектурних пам'яток, що може стати додатковою перевагою для туристів, які цінують культурну спадщину та атмосферу старовинних будівель [1, с. 77-78].

Ще однією перспективною нішею для інвестицій є розвиток еко-курортів та велнес-центрів. Враховуючи світові тренди на здоровий спосіб життя та екологічний туризм, інвестиції в ці напрямки можуть принести значні прибутки. Закарпаття володіє величезним потенціалом для розвитку таких проєктів завдяки своїм природним ресурсам та чистому повітрю, що робить його ідеальним місцем для відпочинку й оздоровлення [6].

Не менш важливим є розвиток військово-патріотичного туризму, який має перспективи не тільки для внутрішніх туристів, а й для іноземців. Створення тематичних маршрутів, музеїв, меморіалів, що присвячені історії боротьби за незалежність України, є важливим кроком для розвитку нового виду туризму. Враховуючи актуальність цієї теми для багатьох європейських країн, які активно підтримують Україну, цей напрямок може стати ще однією причиною для інвестицій в готельно-ресторанний бізнес [6].

Проте, незважаючи на всі переваги, існують і певні ризики для іноземних інвесторів. Одним з основних є політична та економічна нестабільність. Війна, хоча і не торкається безпосередньо Закарпаття, все одно створює невизначеність для інвесторів. Коливання курсу валют, інфляція та високі витрати на матеріали можуть ускладнити реалізацію інвестиційних проєктів. Однак, ці ризики можна мінімізувати шляхом детального планування та адаптації інвестиційних проєктів до поточних умов [4, с. 250-252].

Для ефективного розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Закарпатті, важливо, щоб держава забезпечила належну підтримку інвесторів через створення пільгових умов для бізнесу, зокрема податкових канікул, грантів та інших

механізмів стимулювання інвестицій. Це дозволить залучити значні капіталовкладення і сприяти сталому розвитку інфраструктури регіону [1, с. 77].

Отже, інвестиційні можливості розвитку готельно-ресторанного бізнесу Закарпаття, свідчать про те, що регіон має величезний потенціал для залучення закордонних інвесторів. Привабливе географічне положення, стабільна ситуація та наявність туристичної інфраструктури створюють сприятливі умови для розвитку цього сектору. Інвестори можуть зосередитись на таких напрямках, як будівництво нових готелів, реконструкція старих об'єктів, розвиток еко-курортів та військово-патріотичного туризму. Однак для залучення інвестицій необхідно забезпечити належну підтримку та створити сприятливі умови для бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Євгенова О. В. Туризм в умовах воєнного стану: виклики і можливості для розвитку / О. В. Євгенова. *Науковий журнал "Туризм і гостинність"*. 2022. № 1. С. 73–80. URL: <https://www.tourismjournal.ua> (дата звернення 20.04.2025)
2. Інвестиційна привабливість Закарпаття в умовах змінюваної політико-економічної ситуації: аналіз інвестиційних стратегій. Київ: Центр стратегічного планування, 2021. 112 с.
3. Козак С. М. Економічні перспективи розвитку туристичної інфраструктури в умовах сучасних викликів. *Український економічний журнал*. 2021. № 3(43). С. 55–61. URL: <https://journals.ucu.edu.ua/ukraine-economy> (дата звернення 20.04.2025)
4. Лазурко А., Корсак Р. Розвиток військово-патріотичного туризму через готельно-ресторанні послуги. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XVII: Подолання кризових ситуацій у науці та освіті* / [Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Перемишль – Миколаїв: Посвіт, 2024. С. 250-253. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/66627> дата звернення 20.04.2025)

5. Петров В. І. Туристичний потенціал Закарпаття: актуальні проблеми та перспективи розвитку. *Вісник готельного бізнесу*. 2020. № 12. С. 87–92.
6. Стратегія розвитку туризму та курортів України на період до 2030 року. Київ: Міністерство економіки України, 2021. 76 с. URL: <https://www.me.gov.ua/> (дата звернення 20.04.2025)

Катерина Карпова

здобувачка за ОПП «Готельно-ресторанна справа»

Ольга Світлинець

к.філос.н, доцент

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Україна

РОЛЬ МАРКЕТИНГУ В РОЗВИТКУ ТА ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ

У сучасних умовах динамічного розвитку туристичної галузі та високої конкуренції на ринку гостинності маркетинг стає одним із головних інструментів забезпечення стабільного функціонування та розвитку готельного підприємства. Саме завдяки ефективним маркетинговим заходам готелі можуть не лише залучати нових клієнтів, а й формувати їхню лояльність, покращувати репутацію та підвищувати свою конкурентоспроможність. Успіх готелю залежить не лише від якості обслуговування, а й від уміння ефективно комунікувати свої переваги цільовій аудиторії. Маркетинг підвищує обґрунтованість прийняття рішень з питань розвитку готелю, надання послуг, фінансової діяльності, поширюючи плановірність на сферу ринкових зв'язків.

На основі методології маркетингу, як ринкової концепції управління, можна сформулювати наступні функції маркетингу:

1) аналітична функція - це комплексний аналіз готельного ринку, включаючи аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища, споживачів,